

Sygn. akt IV U 492/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

26 października 2022 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 października 2022 roku w Sieradzu

odwołania E. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 8 września 2022 r. Nr (...)

w sprawie E. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o rekompensatę

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje E. K. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Sygn. akt IV U 492/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 08.09.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał E. K. emeryturę od dnia 07.08.2022 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, kapitału początkowego oraz środków zewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem ich waloryzacji podzielona przez średnie dalsze trwanie życia. Odmawiając prawa do rekompensaty Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że pracownicy zatrudnieni przed 1.01. 2009 r. w szczególnych warunkach lub wykonujący prace o szczególnym charakterze, którzy nie uzyskali prawa do emerytury pomostowej, mogą zwiększyć wysokość świadczenia poprzez doliczenie do kapitału początkowego kwoty rekompensaty, z czym wiąże się konieczność udokumentowania, że przez co najmniej 15 lat pracowali w tzw. szkodliwych warunkach. Organ wskazał, że wnioskodawca nie udokumentował na dzień 01.01.2009r. 15 letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, gdyż do takiego stażu nie został uwzględniony okres zatrudnienia od 28.08.1975 r. do 27.04.1980 r., od 07.05.1982 r. do 29.04.1990 r., od 05.05.1990 r. do 06.05.1990 r, od 08.05.1990 r. do 23.01.1994 r. w przedsiębiorstwie (...), ponieważ w wystawionym świadectwie pracy w szczególnych warunkach stanowisko pracy nie zostało wykazane zgodnie z powołanym zarządzeniem resortowym a ponadto charakter pracy nie został określony ściśle wg rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji E. K. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stwierdzonej świadectwem pracy, wystawionym (...) SA w upadłości. Wnioskodawca podał, że w spornym okresie wykonywał prace spawacza, przepalacza gazowego, montera konstrukcji metalowych na wysokości.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. K., ur. (...), w dniu 08.08.2022 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniosek o emeryturę wraz z rekompensatą za okres pracy w szczególnych warunkach. Do akt kapitałowych wnioskodawcy załączono m.in. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, wydane w dniu 22.05.2001 r. przez (...) SA w upadłości, stwierdzające że wnioskodawca był zatrudniony w tym zakładzie pracy od 28.08.1975 r. do 28.02.1994 r. i w tym okresie od 28.08.1975 r. do 27.04.1980 r., od 07.05.1982 r. do 29.04.1990 r., od 05.05.1990 r. do 06.05.1990 r, od 08.05.1990 r. do 23.01.1994 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace: - przepalacza gazowego, - montera urządzeń i konstrukcji metalowych na stanowisku: - monter urządzeń i konstrukcji metalowych, - ślusarz konstrukcji metalowych, - starszy ślusarz, - monter, wymienionym w wykazie A jako dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A dział XIV, V poz. 12,5 pkt 2,1 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz.Urz. MB i PMB Nr 3 poz. 6).

W okresie od 28.08. 1975 r. do 23.01.1994 r. E. K. wykonywał prace w oddziale przedsiębiorstwa (...) z siedzibą w D.. W tym oddziale wykonywano konstrukcje stalowe, stanowiące elementy wyposażenia różnego rodzaju zakładów pracy, takich jak huty, cukrownie, cementownie, elektrownie, elementy hal produkcyjnych i handlowych. Roboty montażowe prowadzone były na jednej dużej hali produkcyjnej, gdzie przygotowywano elementy składowe wytwarzanych konstrukcji poprzez pocięcie za pomocą palników gazowych arkuszy blach o odpowiedniej grubości, następnie po uprzednim rozgrzaniu tymi samymi palnikami nadawano im odpowiedni kształt poprzez wyginanie; tak przygotowane elementy były następnie poddawane ręcznemu oszlifowaniu za pomocą ręcznych szlifierek kątowych. Po przygotowaniu elementów konstrukcji były one wstępnie łączone poprzez szepianie (heftowanie) przy użyciu spawarek elektrycznych. Tak połączone konstrukcje były następnie przekazywane na stanowiska spawalnicze, gdzie następowało ich połączenie w formie ostatecznego spawu. Prace montażowe były wykonywane w kilkuosobowych brygadach monterskich; prace spawalnicze wykonywały brygady spawaczy. Przez cały okres ww. zatrudnienia E. K. pracował w brygadzie monterskiej; jego podstawowym obowiązkiem było cięcie blach przy użyciu palnika gazowego, wstępnie łączenie elementów stalowych za pomocą spawarki elektrycznej oraz szlifowanie pociętych elementów ręczną szlifierką kątową. Jeżeli wymagały tego gabaryty montowanej konstrukcji, prace montażowe wnioskodawca wykonywał na wysokości, pracując na rusztowaniu, z zastosowaniem odpowiedniej uprząży. Hala produkcyjna nie była wewnątrz podzielona na oddzielne pomieszczenia, poszczególne etapy produkcji były wykonywane jednocześnie. Skutkiem tego był panujący na hali hałas, zapylenie i zadymienie generowane przez używane aparaty spawalnicze, których efektem używania były także intensywne rozbłyski świetlne. Wszyscy pracownicy produkcyjni mieli wypłacany dodatek za prace w warunkach szczególnych oraz dostawali mleko.

(wniosek, świadectwo pracy w aktach ZUS, zeznania z dnia 26.10.2022r.: świadków J. M. od 00:03:21 do 00:23:41 minuty, M. P. od 00:23:41 do 00:33:51 minuty, wnioskodawcy E. K. od 00:34:31 do 00:42:40 minuty)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron oraz w oparciu o zeznania świadków i samego odwołującego. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne, gdyż były one rzeczowe, logiczne, korespondujące z treścią powołanej w sprawie dokumentacji.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie E. K. należało uznać za uzasadnione. Wraz z wnioskiem o emeryturę ubezpieczony wniósł o przyznanie rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Zasady nabywania prawa do rekompensaty reguluje ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U.2022.1340 t.j.). Zgodnie z treścią art.21 ust.1

tej ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Ust. 2 art.21 stanowi, iż rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tryb ustalenia prawa do rekompensaty określa art.23 ww. ustawy o emeryturach pomostowych. Zgodnie z ust.1 tego artykułu ustalenie rekompensaty następuje wyłącznie na wniosek ubezpieczonego ubiegającego się o emeryturę. Rekompensata nie jest samodzielnym świadczeniem wypłacanym z systemu ubezpieczeń społecznych, jest przyznawana w formie dodatku do kapitału początkowego, ustalanego na zasadach przewidzianych w art.173 i art.174 ww. ustawy o emeryturach i rentach. Nie jest wypłacana ubezpieczonemu bezpośrednio jak świadczenia emerytalne, ale zwiększa wartość kapitału początkowego i tym samym wpływa na wysokość emerytury. Rekompensata zgodnie z definicją zawartą w art.2 punkt 5 ww. ustawy o emeryturach pomostowych jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej. Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- 1) utrata możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 roku (w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 roku a przed 1 stycznia 1969 roku) podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie,
- 2) niespełnienie warunków uzyskania prawa do emerytury pomostowej,
- 3) legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS, czyli art.32, 33, 39, 40 i 50 c,
- 4) niez uzyskanie prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Prawo do uzyskania rekompensaty mają osoby urodzone po 1948 roku, które przed 1 stycznia 2009 roku wykonywały przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów obowiązujących do 31 grudnia 2008 roku.

Zgodnie z treścią art.32 ust.1, 1a i ust.2 ww. ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2022.504 t.j.), ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust.2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art.27 ust.2 i 3. Przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust.1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Stosownie do treści art.32 ust.4 ww. ustawy o emeryturach i rentach wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Za dotychczasowe przepisy (w rozumieniu art.32 ust.4 ww. ustawy) należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz.43), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ww. ustawę o emeryturach i rentach, a więc co do wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust.2 i ust.3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku, III ZP 30/01, OSNAP 2002/10/243 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 roku, II UK 31/09, Lex nr 559949). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§2 ust.1 ww.

rozporządzenia). Zgodnie z §4 ust.1 ww. rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że w okresie zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...)ubezpieczony wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanych wyżej przepisów. Do głównych obowiązków wnioskodawcy należało wykonywanie prac, polegających na cięciu blach stalowych przy użyciu palnika gazowego oraz łączeniu stalowych elementów konstrukcji, tzw. szepianiu, za pomocą elektrycznego aparatu spawalniczego, to jest prac wymienionych w dziale XIV poz. 12 wykazu A stanowiącego załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. (prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym). W ramach powierzonych mu zadań pracowniczych E. K. wykonywał także prace związane z ręcznym szlifowaniem pociętych uprzednio części blach, wymienione w dziale V poz. 78 ww. rozporządzenia (szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne). Tego rodzaju prace wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubocznie tylko należy zaznaczyć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, jednoczesna - w ramach dobowego czasu pracy na różnych stanowiskach wymienionych w wykazie prac w szczególnych warunkach, nie wyklucza zaliczenia tego okresu do pracy w szczególnych warunkach. Takie wykluczenie dotyczy tylko sytuacji, gdy wykonywanie równocześnie pracy w ramach dobowej miary czasu pracy obejmuje pracę, która nie oddziałuje szkodliwie na organizm pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z 04.06.2008r. IIUK 306/07). Jeżeli natomiast praca na kilku stanowiskach odbywa się w warunkach szkodliwych dla zdrowia to nie ma przeszkód w uznaniu, że łącznie praca w szczególnych warunkach odbywa się w pełnym wymiarze czasu pracy. Mając zatem na względzie, że odwołujący legitymuje się ponad 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach uzyskanym do 31 grudnia 2008 roku, Sąd Okręgowy na podstawie art.477⁽¹⁴⁾§2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.